سریال روح ا...
۱۳۹۲

سریال سال‌های حادثه
۱۳۹۲

سریال معمای شاه
۱۳۹۴

مستند رادیویی کشف‌الاسرار
۱۳۹۹

مستند رادیویی روح ا...
۱۴۰۱

مستند مسیحا نفس

مستند بازخوانی درس ولایت فقیه امام در نجف

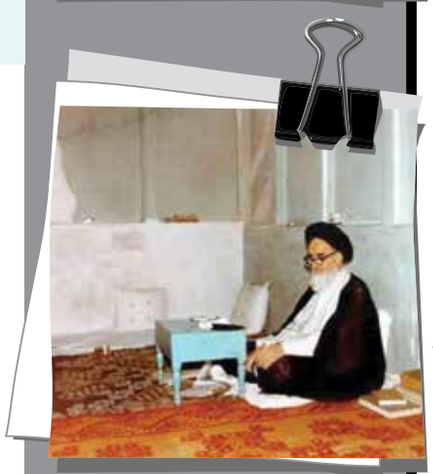

فیلم مستند شاخص

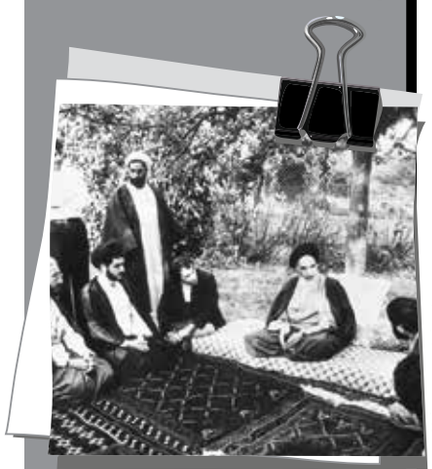

مستند شاهدی بر خورشید

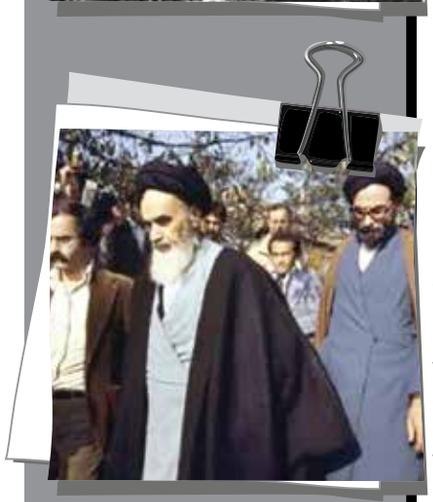

مستند سیره نور

نگاهی به مستندهایی که بخش‌هایی از زندگی و فعالیت‌های امام(ره) را به تصویر کشیده‌اند

تصویر واقعی معمار انقلاب

ترانه فروردین
گروه رسانه

اگر صحبت از این است که سینما، تئاتر و تلویزیون آثار نمایشی بیشتری را برای ادای دین به شخصیت امام‌خمینی(ره) بدهکار است، در این میان شاید بتواند ادعا کرد دست تلویزیون در حوزه مستند از دیگر عرصه‌ها پربارتر است. در میان انبوه آثاری که در این خصوص ساخته شده و هرکدام به وجهی از زندگی این شخصیت نگاه داشتند، به برخی پرداخته‌ایم.

امام(ره) از منظر شخصیت‌های بین‌المللی

شاید بتوان گفت در میان مستندهای ساخته شده درباره معمار انقلاب اسلامی ایران مستند «روح ا...» به کارگردانی محمد دبوق، کامل‌ترین و جامع‌ترین اثر باشد که به مقاطع مهم زندگی این شخصیت از ولادت تا وفات پرداخته است. این مجموعه براساس مصاحبه‌هایی از شخصیت‌های بین‌المللی کشورهای ایران، عراق، ترکیه، سوریه، مصر، فلسطین، فرانسه و لبنان ساخته شده و بیش از ۱۰ هزار قطعه عکس و تصاویر ناب تلویزیونی که بسیاری از آنها برای اولین بار نمایش داده شده‌اند، در آن به تصویر کشده شده است.

سبک‌وسیاق این اثر، یادآور مستندهای بین‌المللی شخصیت‌محوری است که معمولا در آنها جزئیات کامل و جنبه‌های مختلف زندگی یک شخصیت مورد توجه قرار می‌گیرد. هر قسمت از این مجموعه یک موضوع مستقل دارد. مبارزات خانوادگی امام‌خمینی(ره)، تربیت امام(ره) در کودکی، انقلاب مشروطه، روستای خمین در جنگ جهانی اول، ازدواج امام(ره)، ورود به عرصه سیاسی، دوران اول سلطنت محمدرضا پهلوی، رحلت آیت‌ا... عبدالکریم حائری، پیگیری هجرت آیت‌ا... بروجردی به قم، مقاومت امام(ره) در برابر رفرم، امام(ره) در ترکیه، خطبه نمازجمعه امام(ره) به زبان ترکی، هراس لاییک‌ها از نفوذ امام(ره)، انعقاد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، شهادت سیدمصطفی خمینی، امام(ره) در نوفل‌لوشاتو، کشتار ۱۷شهریور، تشکیل دولت موقت، فقط جمهوری اسلامی، انتخاب اولین رئیس‌جمهور، نخست‌وزیری رجایی، عزل بنی‌صدر، سوءقصد به آیت‌ا... خامنه‌ای، فاجعه صبرا و شتیلا، پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از طرف امام(ره) و عملیات مرصاد برخی از مقاطعی است که این اثر به آن می‌پردازد و در پایان نیز با یک جمع‌بندی به زمان حال می‌رسد. مستند روح ا... اولین بار از شبکه سه سیما پخش شد و در سال‌های اخیر بارها تکرار پخش شده است. پژوهش دقیق و نگاه ریزبینانه حاکم بر ساخت این اثر، مستند روح ا... را به اثری با استانداردهای بین‌المللی تبدیل کرده که حتی برای مخاطبان غیرایرانی هم جذاب و دیدنی است.

بررسی و درک ابعاد مختلف شخصیت عمیق امام خمینی(ره) بی‌تردید نیازمند تسلط و ژرف‌نگری تاریخی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است و ظرفیتی بسیار فراتر از گزارش‌های خبری می‌طلبد. با این همه تأملی در رخدادها و گفته‌ها و ناگفته‌های سال‌های بازگشت تا رحلت ایشان می‌تواند در درک جوهره نظری و سیره عملی امام راحل (ره) قدمی کوچک برشمرده شود.

بازخوانی درس ولایت فقیه

«بازخوانی درس ولایت فقیه امام در نجف» از دیگر مستندهایی است که در این سال‌ها با موضوع امام خمینی (ره) از تلویزیون پخش شده است. این اثر در چهار قسمت ۵۰ دقیقه‌ای پخش شد. در قسمت اول این مستند تلویزیونی که به سفارش معاونت امور استان‌ها در مرکز قم تولید شده است، به یاس اجتماعی حاکم در زمان طرح بحث حکومت اسلامی توسط امام خمینی(ره) پرداخته می‌شود. در قسمت‌های دوم و سوم، تبیین نظریه ولایت فقیه و حکومت اسلامی از دیدگاه امام خمینی(ره) و در قسمت چهارم نیز به پرسش و پاسخ و رهنمودهای امام راحل(ره) در جلسات پاسخگویی به سوالات و شبهات پیرامون این موضوع پرداخته می‌شود. «بازخوانی درس ولایت فقیه امام در نجف» به تهیه‌کنندگی، کارگردانی و تحقیق، محمد حامی و نویسندگی کوروش علیانی ساخته شد.

سیره امام (ره) در عمل

مستند «سیره عملی امام روح ا...» محصول واحد مرکزی خبر از دیگر آثاری است که درباره امام ساخته شده؛ در این مستند ابعاد مختلف زندگی و روابط امام(ره) اعم از حکومت‌داری، سیاست، فرهنگ، خانواده و... به تصویر کشیده شده است. در تولید این اثر از برخی سخنرانی‌های آرشیوی و کمترپخش‌شده امام بهره گرفته شده است. از نظر موضوعی نیز در این اثر توجه بیشتری به موضوع‌های داخلی همچون وقایع پس از انقلاب، جنگ و... شده است.

شاخص در قاب

فیلم‌مستند شاخص به بازخوانی آراء و اندیشه‌های امام خمینی(ره) می‌پردازد که در ایام دهه فجر سال ۸۸ روی آنتن رفت. این مستند از کارهای صداوسیما بود که به بررسی سیره رفتاری امام خمینی (ره) می‌پردازد. در مستند شاخص، با استناد به اسناد تصویری - صوتی و مکتوب، افکار و مواضع امام خمینی (ره) در یازده محور «امام و آمریکا»، «امام و آزادی»، «امام و بنی صدر»، «امام و استقلال»، «امام و فلسطین»، «امام و قانون»، «امام و جمهوری اسلامی»، «امام و مردم»، «امام و توطئه و نفاق»، «امام و وحدت» و «امام و ولایت فقیه» مورد بازخوانی قرار گرفته است.

خاطره‌گویی از معمار انقلاب

«کوچه‌های خورشید» مستندی است که مروری بر زندگی رهبر معظم انقلاب، روزگار جوانی و تحصیل و شاگردی در محضر امام‌خمینی(ره) و مراجع عظام تقلید، دوران مبارزات ایشان با رژیم شاهنشاهی، افشاگری، تبلیغ، زندانی و تبعید شدن ایشان دارد. همچنین به نقش ایشان در قیام ۱۵خرداد و خاطرات دوستان و نزدیکان از ایشان می‌پردازد. کارگردان این اثر حجت احمدی‌زر است و صحبت‌های دکتر فرهودی، مرحومه میرداماد مادر رهبر معظم انقلاب، موسوی، اسدی و... در آن پخش می‌شود.

سیمای امام (ره) در آن سوی مرزها

شبکه‌های برون‌مرزی سازمان صداوسیما هم در این سال‌ها بیکار ننشسته‌اند و مستندهای متنوعی را تهیه کرده‌اند که از جمله آنها می‌توان به مستند «جایگاه انقلاب اسلامی و سیره امام‌خمینی(ره) در شبه‌قاره» به تهیه‌کنندگی افسانه مهربانی در ساختار مستند روایی با محوریت تاثیر شخصیت امام در شبه‌قاره اشاره کرد. مستند «نفس‌مسیحا» هم با محوریت زندگینامه امام‌خمینی(ره) تولید شده است. از دیگر مستندهای شبکه‌های برون‌مرزی رسانه می‌توان به «مردان بزرگ تقریب» به تهیه‌کنندگی محمدرضا سعیدی، مستند «نفس مسیحا در دو کلاکت» با موضوع ولادت، تحصیلات، مبارزات و ارتحال امام خمینی(ره)، «شاهدی بر خورشید» با محوریت بیان خاطرات دوران انقلاب و زمانی که امام‌خمینی(ره) در پاریس حضور داشتند از زبان بهرام مولایی عکاس آن دوران و مستند «طلوع تا غروب» با موضوع بررسی سیره عملی امام خمینی(ره) اشاره کرد.

امام(ره) مقابل دوربین

شبکه چهار هم مستند «مسیحانفس» را پخش کرده که داستان میشل ستبون، عکاس فرانسوی است که از اوایل شروع انقلاب در ایران به پوشش تظاهرات در تهران و قم پرداخته و تا غائله کردستان حدود ۳۰ هزار عکس سیاه‌وسفید و رنگی تهیه کرده و به بیان خاطرات خود از همراهی امام‌خمینی(ره) از نوفل‌لوشاتو تا هنگام ورود به ایران در بهمن‌ماه ۱۳۵۷ و شخصیت ایشان که تاثیر زیادی بر زندگی شخصی و حرفه‌ای‌اش گذاشته است، می‌پردازد و انقلاب را از دریچه دوربین خود روایت می‌کند.

روایت تحریر در تبعید

«تحریر در تبعید» نام مستندی است که توسط معاونت فرهنگی و هنری موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) تولید شده است. این مستند درباره نگارش کتاب شریف تحریرالوسیله تالیف حضرت امام خمینی(ره) است. تحریرالوسیله کتابی است حاوی فتاوای امام خمینی(ره) به زبان عربی است که حضرت امام آن را در دوران تبعیدشان در ترکیه (۱۳۴۳.۱۳۴۴ شمسی) نوشته‌اند. این کتاب برای نخستین بار در دو مجلد ۱۳۰۹ صفحه‌ای در نجف اشرف دوبار به چاپ رسید و از آن پس در نجف، بیروت و ایران بارها تجدید چاپ شده است. از آنجا که فتاوای حضرت امام در تجدید چاپ این کتاب درج شده است، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) اقدام به تصحیح کامل و درج کلیه فتاوای حضرت امام در پاورقی آن کرده که به مناسبت صدمین سالگرد تولد امام خمینی (س) منتشر شده است.

راهی به سوی سیره نور

فیلم مستند «سیره نور» به کارگردانی یاسر خیر محصول حوزه هنری استان سیستان و بلوچستان آماده نمایش شد. این مستند در ۱۷ دقیقه روایت شده و به واسطه مصاحبه با اساتید دانشگاه، بزرگان و علمای شیعه و سنی، به تحلیل سیره و رویکرد اعتقادی و انقلابی امام خمینی(ره) پرداخته می‌شود.

برای خواندن متن کامل کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند تحریر در تبعید کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند مسیحانفس کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند جایگاه انقلاب اسلامی کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند کوچه‌های خورشید کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند شاخص کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند سیره عملی امام کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند درس ولایت فقیه کیوآرکد را اسکن کنید
برای تماشای بخشی از مستند روح ا... کیوآرکد را اسکن کنید

یادداشت

حسین سلطان‌محمدی | منتقد

امام خمینی(ره) و سالگردها

حسین سلطان‌محمدی
منتقد

نزدیک به ۳۵ سال از ارتحال رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان‌گذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی(ره) می‌گذرد. شخصیتی که سیر و سیره زندگی‌اش، بسیار متفاوت، بسیار عبرت‌انگیز، بسیار حکیمانه و بسیار پرنکته و محتواست. توجه به دوران شکل‌گیری شخصیت اندیشه‌ای امام راحل، چگونگی دریافت دانش دینی و سپس سازگار کردن آن با شرایط روزگار و دریافت بهترین روش برای تداوم انتقال این اندیشه و کوشش برای جاری کردن آن در بستر رویدادهای جامعه خویش، بخش‌هایی از آن چیزی است که در نگاه به دوران حیات وی، می‌توان دریافت.

این‌که چگونه همان دانشی که در همه دوره‌های تاریخ اسلام و شیعه تدریس می‌شد با اندیشه و تدبیر امام، بروز و ظهور دیگری یافت و حیات جامعه اسلامی و حتی فراتر از آن را دگرگون ساخت، بعدی از آن چیزی است که در بررسی زندگی و سیره ایشان در هر سالگردی، باید بررسی، تحلیل، استنباط و استخراج شود و این دریافت‌ها، نباید در محافل اندیشه گرفتار آید و باید در بطن جامعه جست‌وجو شده و بر جاری شدن آن، اصرار شود.

سال‌ها دانش جستن، سال‌هایی مبارزه و تبعید و سختی، سال‌هایی ولایت فقاهت را برعهده داشتن تا اندیشه استقرار حکومت دینی، از درون کتاب‌ها بیرون آورده شود و با اقتضائات دنیای نوین و تحولات روزگار، تطبیق داده شده و برمبنای آن اصول دینی به بیان راه‌حل پرداخته شود، مراحلی از زندگی امام خمینی(ره) است که همیشه باید در آن کندوکاو شده، با جامعه امروزی محک زده شده و اهتمام رهبر معظم انقلاب بر حرکت بر همان منهاج و سیره و با رعایت همان اصل و البته انطباق با شرایط روز و دریافت بهترین روش و تصمیم و اقدام، تبیین و تداوم مسیری که امام راحل آغاز و رهبر انقلاب آن را تداوم بخشید، تحلیل و تبیین شود. آیا در سالگردهای پیاپی که تاکنون از ارتحال ایشان گذشته به اینها توجه و برای آن تلاش تشریحی و تبیینی صورت گرفته است؟

صداوسیما بزرگ‌ترین رسانه‌ای است که ابتدا نقش تبیین و تشریح و سپس نقش خواستن و بازخواست را در این حوزه دارد. تبیین ابعاد یادشده از مسیر زندگی امام و خواستن از همه آحاد جامعه در هر مسئولیتی از صدر تا ذیل برای حرکت در مسیر سیره آن امام و البته بازخواست درست از این جنبه که چرا نشده، چرا کم انجام شده، چرا فراموش شده و چرا باید شتاب کرد تا در این مسیر بود و چگونه می‌توان تداوم آن اندیشه را در خردورزی‌ها و مدیریت‌های رهبرمعظم انقلاب اسلامی جست و بر همراهی و پیروی از ایشان تاکید داشت.

باید رسانه ملی فراتر از انتقال تصویری و گفتارها حرکت کند. باید مباحث تحلیلی را فراتر از اشخاص آکادمیک ببرد. باید میان نسل‌های فعلی که آن دوران را از درون نوشته‌ها، گفته‌ها و تصاویر می‌جویند، پیگیر رسوخ اندیشه بنیادین فرهنگ دینی میهنی مبتنی بر روش و نحله امام باشد.

حتی در مباحث متأثر از وقایع نیمه دوم سال ۱۴۰۱، تأکید امام راحل بر حفظ میهن و سرحدات نظام و ایران را باید یادآور شود و مقابله با عناصر تجزیه‌طلب را منطبق بر همان بنیان فکری بنماید. ما در دوران امام راحل، فتنه سال‌های ۶۰ را با حجمی بسیار سنگین‌تر از این وقایع پشت‌سر گذاشتیم و هشت سال از سرزمین‌مان دفاع کردیم تا تجزیه نشود.

این تجزیه‌طلبی کوچک معاصر که چیزی نبود. اینها بخشی از وظایف تبیینی صداوسیما در هر سالگردی است که برای فقدان امام خمینی(ره) برعهده دارد.

نگاه

امام خمینی و رسانه

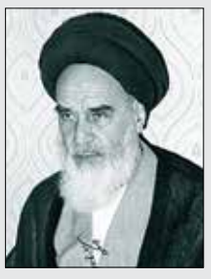

امام خمینی(ره) در طول سال‌ها مبارزه با طاغوت و فعالیت‌هایش برای روشنگری همواره از قدرت رسانه‌ها بهره می‌برد.

ایشان از سه ابزار پیام‌ها و بیانیه‌ها، مصاحبه‌ها و سخنرانی‌ها، به بهترین و مؤثرترین شکل بهره گرفته و این ابزار مؤثر را در خدمت اهداف والای خود قرار داد.

می‌توان گفت امام در این مدت با هوشمندی و درایت کامل در قامت یک سیاستمدار باتجربه و دنیادیده از ظرفیت و امکان «رسانه» بهترین بهره‌برداری را کرد و ضمن بیان اهداف مبارزات ملت ایران و ذکر کارنامه جنایت و وابستگی و سرسپردگی خاندان پهلوی، سیمای حکومت آینده و نظام موعود جمهوری اسلامی را با لحاظ کردن دو رکن اسلامیت و جمهوریت، به صورت واضح و مکرر و مؤکد بیان کرد.

امام(ره) در سخنانی بیان کرده بود: امروز دستگاه صداوسیما در همه کشور پهن شده است. بناءً علیه می‌تواند این دستگاه با اندک انحرافی میلیون‌ها مردم را منحرف کند و می‌تواند که چنانچه ان‌شاءا... صددرصد در راه ارشاد و در راه اسلام شد، میلیون‌ها جمعیت را هدایت کند.

ویژه

قابی از یار امام(ره)

یکی از مستندهایی که زندگی نزدیکان امام‌خمینی(ره) را به تصویر کشیده، مستند «بانو قدس ایران» با محوریت شخصیت همسر ایشان است. مستند بانو قدس ایران روایتی منسجم را از زندگی و حیات سرکار خانم خدیجه ثقفی، همسر فقید رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام‌خمینی(ره) به نمایش می‌گذارد.

ایشان فارغ از تجربه‌های مرفه کودکی و نوجوانی، ۶۰ سال زندگی در کنار مردی بی‌نظیر را تجربه کرد و تا به آخر همراهش بود.

مصطفی رزاق کریمی، کارگردان مستند بانو قدس ایران که تلاش می‌کند همسر حضرت امام‌خمینی (ره) را به نسل جوان معرفی کند، تاکید دارد برای ساخت این مستند، کسی او را سانسور نکرده و با ساختن این مستند به دنبال روایت و ثبت یک زندگی بوده است؛ بدون آن‌که به حریم شخصی امام وارد شود. او در عین حال می‌گوید در این مستند هیچ خط قرمزی وجود نداشت و هرچه بود، برآمده از همدلی و همدردی با خانواده امام بود. هر شخصیت، جنبه‌های متعددی دارد. این کارگردان در مصاحبه‌ای بیان کرده: همراه بودن با امام کار سختی بود که ایشان به انجام آن اهتمام ورزید.

دریچه

مسابقه‌ای با محوریت شخصیت امام

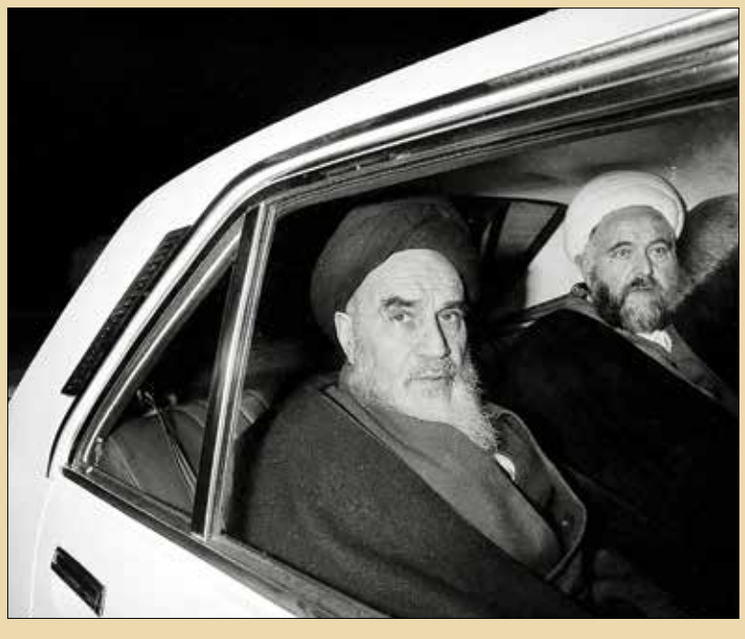

مسابقه تلویزیونی «سیمای آفتاب» با هدف معرفی ابعاد شخصیتی و اندیشه‌های حضرت امام خمینی(ره) پیش از این روی آنتن رفته است. این مسابقه در ۶۰ قسمت و با بهره‌گیری از تکنیک موشن‌گرافیک تولید و به مدت دو ماه در جدول پخش تلویزیون قرار گرفته بود. مسابقه فوق با همکاری مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی(ره) تهیه شده و از نظرات اساتید دانشگاه و صاحب‌نظران برای افزایش غنای محتوایی آن استفاده شده است. در این مسابقه تلاش شده بود مخاطبان با ابعاد مختلف وجودی ایشان بیشتر آشنا شوند؛ لذا این برنامه در قالب مسابقه با رویکرد آموزشی به مخاطبان ارائه می‌شود.